

ních skupinových cílů, pak se sociální kontrola nemůže stát mechanismem, jenž vytváří dostatečný tlak na zvýšení výkonnosti.

Stat' *Is Politics Power or Policy Oriented? A Comparative Analysis of Dynamic Access Models in Policy Networks* („Je politika orientována na moc nebo na tvorbu koncepce? Srovnání analýzy dynamických modelů dosažitelnosti v strategických sítích“, autoři Stokman a Zeggelink) se zabývá způsobem, jak ovlivnit výsledek kolektivního rozhodnutí úzkého okruhu mocných. Takovýto proces lobbování, tedy získání přístupu k těm, kteří rozhodují, a možnost je ovlivnit, předpokládá užití zdrojů, jakými jsou expertizy nebo prestiž v dané oblasti. Úspěšnější jsou ti, kteří se vyhnou tlaku na nejmocnější a nejvlivnější aktéry, kteří mají odlišný postoj k řešení problému, a spíše vyhledají ty méně mocné, kteří jsou jim však názorově bližší a druhem zdrojů podobnější.

Statistickým modelováním a metodologií se zabývají dvě kapitoly. *Stochastic Actor-Oriented Models for Network Change* („Pravděpodobnostní modely změny sítě“, autor Snijders) a *Models for Network Evolution* („Modely vývoje sítě“, autoři Banks a Carley). První se týká rozboru ověřování modelů pro analýzu longitudinálních dat. Druhá podává přehled matematických modelů užitých při zkoumání vývoje sociálních sítí (například modely tvorby triád, polarizace, balkanizace – tj. rozpad society na větší počet skupin, z nichž každá je centrována kolem svého uzlu, metrické modely).

Sborník nabízí pohled na aktéra sociální sítě jako jedince, jež je nucen dělat heuristickou volbu v situaci omezeného přísunu informací a simultánního spolupůsobení jiných aktérů. Optimalizace zisků je dosahováno zku-

šenostně a účelově racionálním jednáním, které může být motivováno třeba i redukcí vnitřní tenze z nedostatku přátel. Procesy v sociálních sítích jsou nahlíženy současně jako náhodný, organický pohyb, jež však může mít své časové zákonitosti vnitřní dynamiky i jako procesy, jejichž strukturu lze při bližším ohledání odhalit. Pak se lze tázat, je-li to především struktura, která utváří aktéra nebo opačně.

Matematickým modelováním dospěli Banks a Carley (s. 228-229) k závěru, že by data o skupině měla být získána dříve, než tato dosáhne ekvilibria (stav, kdy jsou všechny uzly v síti rovnoměrně propojeny). Dosažení rovnováhy je sice prakticky nemožné, ale čím více se k němu skupina blíží, tím méně rozeznatelné jsou klíčové modely, jimiž je možno procesy v síti popsat. Aby bylo možné jednoznačně rozpoznat, kdy změnu rovnováhy zapříčiní vnější faktory a jejich působení odmyslet při stanovování zákonitostí či trendů týkajících se výhradně vnitřní dynamiky skupiny provázané sociální sítí, je nutno mít k dispozici longitudinální šetření prováděná s malými časovými odstupy.

Sborník se soustřeďuje především na vývoj sítí přátelství a vzájemný přesah formálních a neformálních skupin. Obecnější závěry se týkají určení časových posloupností nalezených trendů, zjištění, které atributy aktérů či jaký typ nebo síla vazeb má zásadní vliv na změnu struktury sociální sítě, a odhadu, jak dalece se zkoumaný systém odchyluje od bodu rovnováhy. Na závěr citujeme editory: výzkum vývoje sociálních sítí vyžaduje „...mezioborovou spolupráci matematiků, statistiků a sociologů“ (s. 248).

Lenka Bušíková

Bohuslav Blažek: Venkov-města-média

Praha, Sociologické nakladatelství 1998, 362 s.

Autor přednášející sociální ekologii na řadě českých vysokých škol shrnul několik základních otázek současné sociologie i ekologie do nové samostatné knihy věnované otázce venkova, města a jejich interakci v současné světové i naší společnosti. Sociální ekologie je definována jako nastupující paradigma, jehož

jádrem je metodický pluralismus, reflektující metodiku i zkoumání reality, vše v abundanční sociologické frazeologii. Teoretické zdůvodnění pojednáváných témat, neomezujících se jen na problém „město-venkov-interakce“, má usnadnit praktikům chápání předpokládaných problémů, které se rozbíhají daleko nad rámec určený nadpisem knihy, bohaté na faktografii, někdy odbíhající od konkrétní otázky. Dokladem je sám výčet tematiky podle obsahu, který